

ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРМОНІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ РОДИННОМУ ДИСКУРСІ

Солощук Людмила Василівна,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID ID: 0000-0003-2934-7721

Трач Христина Володимирівна,
викладач кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID ID: 0009-0006-8695-798X

Статтю присвячено вивченню принципів забезпечення гармонійного спілкування у міжкультурному родинному діалогічному дискурсі. Розглянуто ключові стратегії для досягнення взаєморозуміння та підтримання конструктивних відносин у міжнаціональному шлюбі, де один із членів пари є носієм американської лінгвокультури, а інший є представником французької лінгвокультури, який у шлюбі спілкується англійською мовою.

Вивчення міжкультурного родинного спілкування через призму кооперації стає актуальним у контексті сучасних глобалізаційних процесів, коли у світі постійно зростає кількість міжнаціональних шлюбів, що викликає необхідність забезпечення кооперативно спрямованого спілкування комунікантів, які належать до різних лінгвокультурних спільнот. Для спілкування у міжкультурних родинах характерним є виникнення ситуацій непорозуміння через різні світобачення партнерів. У статті проаналізовано кооперативно спрямовані комунікативні стратегії, які використовуються партнерами у міжнаціональному шлюбі для забезпечення гармонійного спілкування. Ураховано вплив вікового складника на спілкування міжкультурних партнерів завдяки порівнянню особливостей трьох вікових груп комунікантів. Особливу увагу приділено вивченню ролі невербальних комунікативних компонентів в організації гармонійного спілкування у міжнаціональному шлюбі. Невербальна комунікація відіграє ключову роль у передачі емоцій та намірів, що сприяє взаєморозумінню між партнерами. Аналіз кооперативно спрямованих комунікативних ситуацій у міжкультурному родинному дискурсі дає можливість виявити принципи забезпечення гармонійного спілкування. Такі принципи включають взаємну повагу, відкритість до культурних відмінностей, емпатію, а також готовність до компромісу. Важливу роль відіграє здатність партнерів адаптувати свої комунікативні стратегії відповідно до контексту взаємодії та культурного фону співрозмовника. Успішне застосування принципів забезпечення гармонійного спілкування сприяє зміцненню довіри між партнерами та зниженню ризику конфліктних ситуацій.

Ключові слова: вербальний компонент комунікації, гармонійне спілкування, кооперативна стратегія, міжкультурна комунікація, невербальний компонент комунікації, родинний дискурс.

Soloshchuk Lyudmila, Trach Khrystyna. Principles of ensuring harmonious communication in intercultural family discourse

The article is focused on the study of the principles of ensuring harmonious communication in intercultural family dialogic discourse. The study examines the key strategies for achieving mutual understanding and maintaining constructive relationships in an international marriage, where one of the couple is a native speaker of American linguistic culture, and the other is a representative of French linguistic culture, who speaks English in the marriage.

The study of intercultural family communication through the prism of cooperation is becoming relevant in the context of modern globalization processes when the number of international marriages is constantly increasing in the world, which makes it necessary to ensure cooperatively directed communication between communicators belonging to different linguistic and cultural communities. Communication in intercultural families is characterized by situations of misunderstanding due to the different worldviews of the partners. The article analyzes cooperatively oriented communicative strategies used by partners in an international marriage to ensure harmonious communication. The influence of the age component on the communication of intercultural partners is taken into account by comparing the characteristics of three age groups of communicators. Particular attention is paid to the study of the role of non-verbal communication components in the organization of harmonious communication in an international marriage. Non-verbal communication plays a key role in conveying emotions and intentions, which contributes to mutual understanding between partners. The analysis of cooperatively directed communicative situations in intercultural family discourse makes it possible to identify the principles of ensuring harmonious communication. These principles include mutual respect, openness to cultural differences, empathy, and willingness to compromise. The ability of partners to adapt their communication strategies to the context of interaction and the cultural background of the interlocutor plays an important role. Successful application of the principles of harmonious communication helps to strengthen trust between partners and reduce the risk of conflict.

Key words: cooperative strategy, family discourse, harmonious communication, intercultural communication, non-verbal component of communication, verbal component of communication.

Вступ. Взаєморозуміння між подружніми партнерами розглядається як одна з найважливіших передумов стабільності родини та сімейного благополуччя. Ситуація ускладнюється, коли подружні партнери належать до різних лінгвокультурних спільнот. Подібність та відмінність різних лінгвокультур накладають відбиток на взаєморозуміння між комунікантами, і комунікація у міжкультурній родині супроводжується зіткненнями різних поглядів на світ, за якого партнери можуть не усвідомлювати відмінності у світобаченні один одного, що може призвести до непорозуміння між ними [36]. Специфіка міжкультурної комунікації полягає у необхідності зрозуміти точку зору партнера [16]. Знання особливостей та правил вербального та невербального спілкування, ретельне дослідження основних комунікативних стратегій, які сприяють побудові гармонійних відносин у міжкультурних родин, мають визначальне значення для запобігання виникненню конфліктів, для подолання культурного шоку, а також для забезпечення ефективної та якісної взаємодії між комунікантами.

Матеріали та методи. Невід'ємною частиною сімейного життя є комунікація. Успіх комунікації у родині значною мірою залежить від уміння людини встановлювати контакт зі своїм шлюбним партнером [25, с. 100]. Ситуація ускладнюється, коли спілкуються люди різних національностей. Людині властиво сприймати інші культури крізь призму своєї культури [2]. Це ускладнює розуміння значень слів, учинків і дій, які не є характерними для рідної культури, тому постає потреба у вивченні сутності міжкультурної комунікації, міжкультурного родинного діалогічного дискурсу як типу дискурсу, аналізі комунікативних стратегій в організації міжкультурного родинного діалогічного дискурсу та ролі невербальних комунікативних компонентів у їх реалізації [23, с.129].

Актуальність статті визначається загальною скерованістю сучасних лінгвістичних розвідок на аналіз структурних, семантичних і прагматичних аспектів мовленнєвих практик суб'єктів міжкультурного родинного діалогічного дискурсу з урахуванням лінгвокультурних особливостей комунікантів та стратегій мовленнєвого впливу. Об'єктом дослідження є вербальні компоненти комунікації у їх взаємодії з невербальним складником у міжкультурному родинному діалогічному дискурсі. Предметом дослідження є структурно-семантичні та прагма-дискурсивні характеристики реалізації комунікативного впливу у кооперативно спрямованих типах міжкультурного родинного діалогічного дискурсу.

Мета дослідження полягає у встановленні стратегій мовленнєвого впливу та засобів їх реалізації у конструктивних комунікативних ситуаціях у міжнаціональному шлюбі, де один із членів пари є носієм американської лінгвокультури, а інший є представником французької лінгвокультури, який у шлюбі спілкується англійською мовою.

Матеріали та методи. Для аналізу слугували 450 дискурсивних фрагментів, виокремлені методом суцільної вибірки з англомовної художньої літератури та скриптів англомовних фільмів.

Результати. Грунтуючись на досвіді дослідницької та практичної діяльності у галузі лінгвістики, визначаємо міжкультурну комунікацію як науку, яка вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних лінгвокультурних спільнот [4; 16; 36]. Мова є однією з ознак нації, її соціальної взаємодії, дзеркалом культури, у якому віддзеркалюється не лише реальний світ, що оточує людину, а й суспільна самосвідомість народу, тому актуальним у цьому світлі є визначення ролі дискурсу в організації міжкультурного спілкування [16, с. 11]. Особливу зацікавленість викликають положення українських лінгвістів І.С. Шевченко та О.І. Морозової, які визначають дискурс як інтегральний феномен, як мисленнєво-комунікативну діяльність, що постає як сукупність процесу і результату і включає як екстралінгвістичний, так і власне лінгвістичний аспекти [28, с. 33–38]. Об'єктом дослідження родинного дискурсу є діалоги у ситуації сімейного спілкування, учасниками – члени сім'ї у невимушеній домашній обстановці, а темою – сфера побутової комунікації між подружжям, батьками та їхніми дітьми [32]. Таким чином, дискурс родинного спілкування можна поділити на певні підтипи: парентальний – дискурс дітей і батьків [1; 13; 34], дискурс сиблінгів [9; 20], маритальний – дискурс подружжя тощо [5; 6; 8; 10].

У цій роботі досліджується маритальний діалогічний дискурс (спілкування «чоловік – жінка»). Цей тип дискурсу характеризується спонтанністю, сильною ситуативною залежністю, яскраво вираженою суб'єктивністю, інколи порушеннями логіки та структурної оформленості висловлювань [7; 10; 25]. Фонетично тут є нормою нечітка вимова, заміна вербального складника невербальним [21, с. 9]. Найважливішою характеристикою одиниць розмовної мови у родині є їх конкретна денотативна спрямованість; слова, які використовують члени родини, вказівні за своїм призначенням, саме тому вони можуть досить легко замінюватися невербальними компонентами [15]. Такими компонентами є кінесичні комунікативні компоненти (міміка, жести, пози тіла тощо), просодичні компоненти, проксемічні компоненти, деталі навколишнього середовища, одяг, аксесуари тощо [39, с. 52]. Сигнали невербальної комунікації сприймаються безпосередньо і тому сильніше впливають на адресата [38, с. 72], передають найтонші відтінки стосунків, емоцій, оцінки, з їх допомогою можна передавати інформацію, яку важко або з якихось причин незручно висловити словами [12, с. 10].

У подружніх парах кохання є основою міцних та здорових відносин [26, с. 11]. Воно проявляється у взаємоді, повазі, розумінні та спільному розвитку певних умінь, здібностей тощо [24]. Однією з провідних теоретичних моделей для дослідження феномену кохання є модель канадського соціолога Джона Алана Лі. Науковець започаткував «Теорію колірної кола» та запропонував такі виміри любові: *ludus* (синій), любов як гра; *eros* (червоний), кохання до ідеальної людини; *storge* (жовтий), кохання як дружба. За Джоном Аланом Лі, *ludus* – це стиль кохання, який не має

на меті серйозної прив'язаності, при цьому люди розглядають кохання як гру і не бажають бути частиною довготривалих стосунків; *eros* – це еротичний і романтичний стиль кохання, партнери з таким типом кохання готові на ризики у стосунках, мають сильний фізичний та емоційний зв'язок, а також не мають бажання бути під контролем свого подружнього партнера; *storge* – це природна любов між членами сім'ї, партнери з таким типом кохання розглядають стосунки як стабільність і дружбу [35]. Під час комунікації члени міжкультурного подружжя стикаються з різноманітними комунікативними проблемами, такими як мовні бар'єри, культурні відмінності, різні стилі вираження почуттів, нерозуміння цінностей та переконань один одного, саме тому успіх спілкування між подружніми партнерами залежить від комунікативних стратегій, які вони вибирають. За І.Є. Фроловою дискурсивна стратегія, за безпечної пріоритетності ролі адресанта у її виборі та способі реалізації, породжує смисли, що вибудовують нову реальність для всіх комунікантів – суб'єктів дискурсу [27]. Ця нова реальність впливає на свідомість і поведінку як адресата, так і адресанта та відповідним чином організує міжсуб'єктну взаємодію [27, с. 208]. Вибір комунікативної стратегії спілкування здійснюється під впливом психологічної установки на досягнення власних цілей або цілей партнера [11, с. 32]. Коли комунікативні наміри суб'єктів регулювання референції співпадають, їх мовленнєва взаємодія набуває кооперативного характеру [11, с. 32]. Для кооперативної комунікативної ситуації типовим є дотримання її учасниками усіх правил спілкування, принципу кооперації та узгодженості їхньої комунікативної поведінки [3]. У міжнаціональних подружніх парах стратегії, які були нами ідентифіковані як найбільш поширені у використанні для досягнення гармонійності спілкування, є такими: 1) стратегія координації взаємодії; 2) стратегія забезпечення взаєморозуміння; 3) стратегія превентивного маніпулювання. Незважаючи на те що більшість дослідників поділяє думку про деструктивність маніпуляції, за І.Ю. Шкіцькою стратегія превентивного маніпулювання вживається з метою кооперації, оскільки вона базується на функціональному принципі позитивного оцінювання, схвалення, виявлення прихильності та симпатії до комунікативного партнера. Ця стратегія репрезентує продуктивну маніпуляцію, оскільки в її основі лежить гармонізація стосунків зі співрозмовником [29, с. 23–24]. В. Різун зауважує, що стратегія превентивного маніпулювання включає у себе маніпулювання почуттями, думками, переконаннями або поведінкою інших осіб із метою досягнення власних цілей [17]. Комунікативна стратегія забезпечення взаєморозуміння призначена для пізнання та сприйняття партнера, основною метою цієї стратегії є створення сприятливого середовища для обміну інформацією, ідеями, думками та почуттями, для досягнення спільної мети або розв'язання проблеми [37]. Комунікативна стратегія координації взаємодії націлена на пошук таких засобів та технологій спілкування, які найкраще відповідають намірам та можливостям партнерів [37]. Основні принципи комуніка-

тивної стратегії координації взаємодії можуть включати розподіл обов'язків, спільне планування, відкритість до обміну інформацією, сприяння співпраці [37].

Рівні володіння мовою обох членів подружнього союзу є не менш важливим компонентом, який впливає на комунікацію міжкультурних партнерів. Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, існує шість рівнів володіння мовою: рівень А1, А2 (елементарний користувач); рівень В1, В2 (незалежний користувач); рівень С1, С2 (досвідчений користувач) [14]. У цій розвідці ми розглядаємо міжнаціональний шлюб, де один із членів пари є носієм американської лінгвокультури, а інший є представником французької лінгвокультури, який у шлюбі спілкується англійською мовою. Відповідно до статистики Євростату, 49% французів володіють англійською на елементарному рівні, 38% є незалежними користувачами, і лише 13% французів володіють англійською як досвідчені користувачі [31]. У цьому дослідженні ми розглядаємо два основні рівні володіння англійською мовою серед французьких громадян: елементарний користувач та незалежний користувач. З огляду на суттєвий вплив вікового складника на взаємодію вербальних та невербальних комунікативних компонентів у спілкуванні подружніх партнерів, дослідження проводилося згідно з трьома віковими категоріями: 1) молода сім'я (вік подружніх партнерів не перевищує 35 років); 2) зріла сім'я (вік подружніх партнерів становить 35–45 років); старіюча сім'я (вік подружніх партнерів перевищує 45 років) [26]. Відомий англійський психолог та науковець М. Аргайл виділяє типову динаміку щодо шлюбних стосунків трьох типів сімей: молода сім'я (пристрасний характер кохання), зріла сім'я (збалансованість фізичного та духовного боків кохання, партнерський характер взаємин), старіюча сім'я (сентиментальність і вразливість, підтримка та душевна близькість) [30].

У ході дослідження було встановлено, що молоді партнери пристосовуються до життя у новій для них країні легше, тому їм вдається швидше встановити нові контакти та налагодити гармонійні відносини з представниками іншої лінгвокультури незалежно від того, на якому рівні вони володіють мовою свого партнера [4]. Представники американської та французької лінгвокультур, які є недостатньо обізнаними щодо слів і виразів мовою іншої лінгвокультури, можуть відчувати труднощі у спілкуванні та висловленні своїх думок. Для подолання мовних бар'єрів та налагодження гармонійних відносин молоді партнери під час комунікації виявляють терпимість, повагу та готовність до навчання, вони є відкритими до нових знань про інші культури та мови, а також прагнуть розвитку навичок міжкультурної комунікації.

У комунікативній діаді «чоловік – американець, жінка – французька», представниками котрої є молоді люди, один з яких володіє англійською мовою на рівні елементарного користувача, найбільш маркованою у вербальному та невербальному планах виявляється стратегія координації взаємодії. У разі використання цієї стратегії позитивна семантика вербальних ком-

понентів підтримується явно вираженою позитивною семантикою невербальних компонентів. Таким ситуаціям притаманні експресивність і креативність у вживанні невербальних компонентів комунікації. На етапі знайомства жінка-французенка та чоловік-американець не розуміють мови один одного, тому стандартна фраза позитивної відповіді – добре (*D'accord*) підкріплена щирою посмішкою (*She laughed, showing beautiful teeth and a smile...*); стверджувальна відповідь – п'ять хвилин (*Cinq minutes*) супроводжується жестом з п'ятьма пальцями (*She held up one hand, fingers splayed*); питальне речення (*Aren't you hungry?*) супроводжується жестикуляцією рук, що вказує на дію «їсти» (*He made the eating gesture again*), у такому разі адресат адекватно сприймає інформацію:

(1) «*Aren't you hungry?*» *She didn't seem to understand and he made the eating gesture again, and this time she laughed, showing beautiful teeth and a smile that made his heart do cartwheels. «D'accord ... d'accord ...» She held up one hand, fingers splayed. «Cinq minutes ... five minute!»* [7, p. 13].

Під час комунікації жінка-французенка та чоловік-американець (приклад 2) звертають увагу на жестикуляцію та міміку один одного (*she shook her head slowly; he had laid eyes on her; touching his heart, and then his eyes*). Вони формують прості вирази, що обмежують відповідальність адресанта за істинність висловлювання (*I'm not sure*), (*Je ne comprends pas*). Французенка, яка володіє англійською мовою на рівні елементарного користувача, неправильно формулює запитання у часі *Present Simple* (*Why you do this?*), вона не використовує допоміжне дієслово *do* перед особовим займенником *you*, натомість американець не звертає на це увагу і намагається відповісти на запитання, щоб забезпечити ефективність комунікації:

(2) «*Why you do this?*» *She asked him after she had sipped the tea. She shook her head slowly. «Je ne comprends pas». He was unable to explain to her why he felt so compelled to speak to her, but the moment he had laid eyes on her, he knew he had to. «I'm not sure». He looked pensive, and she seemed not to understand. And then he tried to explain it, touching his heart, and then his eyes* [7, p. 14].

Згідно з кількісними підрахунками, у 47% між партнерами віком до 35 років превалює стиль кохання – *ludus*, тобто партнери розглядають кохання як гру і не завжди розраховують на довготривалі відносини. Молоді партнери, один з яких володіє англійською мовою як незалежний користувач, під час комунікації вдаються до використання маніпулятивної стратегії, яка презентується переважно за допомогою вербальних засобів комунікації, які можуть цілком забезпечити розуміння інформації адресатом. Партнери ставлять перед собою завдання аналізувати аспекти майбутніх стосунків – як позитивні, так і негативні. Для них важливо об'єктивно оцінити можливі переваги і недоліки, перш ніж висловити свої почуття або зробити крок у відносинах. Така позиція з вербального погляду проявляється у підборі уточнюючих запитань, які допомагають

заздалегідь отримати потрібну інформацію і зменшують ризики непорозуміння. Французенка Селін намагається дізнатися у хлопця, чи був він у Відні у грудні, але американець Джессі вважає запитання дівчини підступним, тому використовує стратегію превентивного маніпулювання та замість відповіді ставить уточнююче питання (*Did you?*), щоб першим дізнатися у дівчини, чи була вона там. У відповідь дівчина оперує модальним дієсловом (*couldn't*), щоб виразити неможливість таких дій зі свого боку (*No, I couldn't*), та ставить уточнююче запитання (*But did you?*) у поєднанні зі стверджувальним реченням, у якому застосовує дієслово (*need*) для того, щоб показати значущість його відповіді для неї. Натомість Джессі все одно не розповідає про себе і ставить ще одне заперечне питання (*Why, if you didn't?*), щоб дізнатися наміри Селін:

(3) CELINE: Before we go anywhere, I have to ask you...

JESSE: Sure. What?

CELINE: Did you show up in Vienna that December?

JESSE: Did you?

CELINE: *No, I couldn't. But did you? I need to know. It's important to me.*

JESSE: *Why, if you didn't?*

CELINE: *Well, did you?* [5, p. 3].

Таким чином, застосувавши стратегію превентивного маніпулювання, американцю вдалося запобігти конфліктній ситуації і не відповідати на провокаційне питання французенки.

Партнерам, які володіють англійською мовою на рівні елементарного користувача і вік яких становить 35–45 років, важче знайти спільну мову зі своїм іншомовним партнером. Люди у зрілому віці складніше адаптуються у новому середовищі, зміна життєвої ситуації для них пов'язана з почуттям невпевненості, надмірною відповідальністю, комунікативними труднощами [4]. Чоловік-француз не має бажання відповідати на запитання, а також йому не подобається, коли промовляють його ім'я англійською без французького акценту та пом'якшення, тому він використовує стратегію координації взаємодії і постійно виправляє вимову жінки, щоб заставити американку Кейт вимовляти його ім'я правильно, і таким способом намагається змінити тему розмови та не дати жінці змоги поставити запитання. Люк володіє англійською мовою на рівні елементарного користувача, тому під час розмови можна простежити використання простих речень, неправильно побудованих граматичних конструкцій; француз не використовує допоміжне дієслово *do* для утворення питальної форми в англійській мові, тому каже *You want to ask me something or not?* замість *Do you want to ask me something?*. Він також конструює речення, використовуючи час *Present Simple* з прислівником *already* (*I forget already*), замість речення у часі *Present Perfect* (*I have already forgotten*):

(4) KATE: Excuse me. Can I ask you something? Luc.

LUC: *Luke.*

KATE: *No, not Luke. Luc.*

LUC: *You want to ask me something or not?*

Рис. 1. Частота використання комунікативних стратегій партнерами віком до 35 років

KATE: *No. Forget it.*

LUC: *I forget already.*

KATE: *Did you mean all that stuff you said, or were you just trying to anger me?* [4, p. 5].

Кейт толерантно ставиться до культурних різниць і є відкритою до розуміння та прийняття нових поглядів, тому вона не зважає на зауваження чоловіка та не акцентує увагу на помилках, які робить француз під час спілкування, а з виваженою інтонацією запитує, невже чоловік хоче розізлити її (*Did you mean all that stuff you said, or were you just trying to anger me?*).

Подружні партнери, вік яких становить 35–45 років, один з яких володіє англійською мовою на рівні незалежного користувача, також стикаються з комунікативними проблемами через різницю у звичках, але їм вдається досягти гармонії у стосунках за рахунок адекватного використання стратегій спілкування. Американець Джек не допомагає своїй дружині Маріон віднести валізу на верхній поверх, тому що у нього немає такої звички. Дружина-французька маніпулює Джеком, і на запитання чоловіка, чи має вона проблеми (*Do you have a problem, treasure?*), жінка відповідає, що їй потрібен сильний чоловік, роблячи наголос на прикметнику (*strong*). Маріон ставить уточнююче запитання (*I think that you are strong and independent?*), у якому прихований комплімент Джеку. Жінка знову робить наголос на прикметниках (*strong, independent*), натякаючи американцю про допомогу. Таким чином, завдяки коректно сформульованому питанню Джек, сам того не усвідомлюючи, із задоволенням допомагає своїй дружині:

(5) MARION: What do you have?

JACK: *I don't know. Do you have a problem, treasure?*

MARION: *I need a strong man, this me the suitcase carries. I think that you are strong and independent?*

JACK: *Yes, I also am! I am a strong one and... Well well, I'll do* [3, p. 3].

Згідно з кількісними підрахунками, у 57% між партнерами, віком від 35 до 45 років, превалює стиль кохання – *eros*, тобто партнери мають сильний фізичний та емоційний зв'язок і бажають мати довготривалі відносини. Американець Мінгус свариться зі своєю дружиною-французькою через те, що він не хоче, щоб її батько, сестра та чоловік сестри жили у їхній квартирі.

Американець використовує просодичний комунікативний компонент – незадоволену інтонацію у поєднанні зі складним присудком (*I want them out*), щоб виразити бажання виселити родичів дружини:

(6) «*Can I talk to you for a minute?*» (*angrily*) «*Okay*». «*I want 'em out*». «*What?*» «*I want 'em out*» [2, p. 41].

Натомість французька не може погодитися з чоловіком, бо хоче жити разом із батьком, тому застосовує стратегію забезпечення взаєморозуміння і починає шукати компроміс. Вона стурбованою інтонацією ставить риторичні запитання (*What do you mean? Even my dad?*), використовує заперечення з модальним дієсловом (*can't*) у поєднанні з особовим займенником *he* (*He can't go*). Конструкція заохочення з *let's* (*Let's compromise, okay?*) використовується для нагадування чоловіку про його пропозицію дотримуватися компромісів у стосунках, при цьому вона робить наголос на прислівнику *always* та займеннику *that* (*You always say that...*). Французька вмовляє чоловіка дозволити залишитися хоча б її батьку, використовуючи вигук прохання *please* (*Please, I can't put him in a hotel*), конструкцію (*gonna do smth*) для моделювання ситуацій, які можуть трапитися з її батьком, якщо вони його виселять. Таким чином, завдяки коректно підібраним вербальним компонентам французька досягає своєї комунікативної цілі – чоловік дозволяє її батькові залишитися жити в їхній квартирі:

(7) «*You don't hear me. They all gotta go*». «*What do you mean? Even my dad?*» «*Even your dad. Yes, your dad*». «*He came all the way from Paris. He hates flying. He came to see me and Lulu. He can't go. Let's compromise, okay? Relationships are about compromise. You always say that... Okay, but my dad stays. Please, I can't put him in a hotel. He's gonna have a breakdown. He's gonna die. Please, my dad. Just my dad*». «*All right, your dad can stay, okay*» [2, p. 41].

Чоловіку та дружині, вік яких перевищує 45 років, один з яких володіє англійською мовою на рівні елементарного користувача, важливо мати підтримку від партнера, який зможе допомогти з розумінням та прийняттям культурних відмінностей. Американка Енн майже не розуміє французької мови, але її підтримує француз Жак, він перекладає їй те, що кажуть французи. Одного разу у пари зламалася машина, тому Енн допомогла її полагодити за допомогою своїх шкарпеток. Коли вони

Рис. 2. Частота використання комунікативних стратегій партнерами, вік яких становить 35–45 років

приїхали на СТО, автомеханік-француз сказав, що це було тупою ідеєю – полагодити машину за допомогою одягу. Енн запитала в Жака, що сказав автомеханік (*What did he say?*), натомість Жак переклав, що вона дуже розумна жінка (*you're a very clever woman*), використовуючи прислівник міри і ступеня (*very*) у поєднанні з прикметником (*clever*). Таким чином, застосувавши стратегію забезпечення взаєморозуміння, Жак не лише зробив комплімент жінці, а підняв її настрій, налаштувавши на позитивне сприйняття ситуації:

(8) JACQUES: *Ce sont des collants ! À mon avis, c'est une idée géniale!*

AUTO MECHANIC: *Je ne pouvais pas penser à quelque chose de plus stupide!*

ANNE: *What did he say?*

JACQUES: *He said, «you're a very clever woman».*

ANNE: *Now, let's pretend we're driving straight to Paris in a car that works* [1, p. 11].

Поступова стабілізація шлюбних відносин у всіх сферах сімейного життя в міжнаціональних родинах із багаторічним стажем спільного проживання характеризується практичною відсутністю конфліктів із міжетнічних причин та адаптацією подружжя до національних традицій та специфіки культури один одного. Згідно з кількісними підрахунками, у 53% між партнерами, віком більшим за 45 років, превалює стиль кохання – *storge*, тобто партнери мають стабільні і дружні відносини. Таким чином, у міжкультурній сім'ї, представниками якої є французенка та американець, віком більшим за 45 років, у якій французенка володіє англійською мовою на рівні незалежного користувача, панують гармонійні відносини. Американець Джессі має сина від першого шлюбу, він переймається через його виховання. Селін зі спокійною інтонацією радиться з чоловіком та пропонує подзвонити його колишній дружині, застосовуючи у питанні модальне дієслово поради *should* (*Should I call his mother?*). Джессі застосовує вигук (*Uh*), тому що намагається знайти правильні слова, щоб виразити свої думки, а потім використовує імперативне речення з прислівником (*never*) для того, щоб Селін більше не робила цього (*Never again!*). Далі американець намагається звинуватити себе у поганому вихованні сина, але Селін використовує стратегію забезпечення взаєморозуміння та заспокоює чоловіка, роблячи наголос на займеннику *your* (*That's not your fault*):

(9) CELINE: *Should I call his mother?*

JESSE: *Uh, no. Please. Never again!*

CELINE: *No, I know.*

JESSE: *Look, he doesn't even know how to throw a baseball.*

CELINE: *Who cares?*

JESSE: *He just... he leads with his elbow. He throws like a girl.*

CELINE: *That's not your fault* [6, p. 21–24].

Таким чином, дослідження специфіки функціонування вербальних та невербальних компонентів комунікації у міжкультурному родинному діалогічному дискурсі демонструє, що обізнаність у кінесичних та просодичних комунікативних компонентах свого подружнього партнера, які супроводжують його вербальні репліки, та застосування відповідних комунікативних стратегій сприяють створенню гармонійних, конструктивних та довірчих відносин між представниками американської та французької лінгвокультур.

Висновки. Міжкультурне спілкування у родині стає важливим аспектом в умовах сучасного глобалізованого світу. У ході дослідження було проаналізовано особливості функціонування вербальних компонентів комунікації у поєднанні з кінесичними та просодичними компонентами комунікації. Виокремлено стратегії спілкування, які сприяють налагодженню гармонійних стосунків у міжнаціональному шлюбі, де один із членів пари є носієм американської лінгвокультури, а інший є представником французької лінгвокультури, який у шлюбі спілкується англійською мовою. Було з'ясовано, що молоді люди, вік котрих не перевищує 35 років, які володіють мовою свого партнера на рівні елементарного користувача, у 50% випадків схильні до використання стратегії координації взаємодії, причому комуніканти намагаються задовольняти наміри один одного, значення невербальних та вербальних складників співпадає, сприяючи, таким чином, досягненню позитивних результатів. Комунікативні партнери формують прості вирази під час спілкування, звертаючи головну увагу на жестикуляцію, міміку, інтонації один одного. Комуніканти, вік котрих не перевищує 35 років, які володіють мовою свого партнера на рівні незалежного користувача, у 39% випадках використовують стратегію превентивного маніпулювання, спонукаючи один одного діяти наперекір власному бажанню,

Рис. 3. Частота використання комунікативних стратегій партнерами, вік яких перевищує 45 років

намірам, думці, щоб запобігти конфліктним ситуаціям і досягти кооперативно спрямованого спілкування. Інформація під час комунікації передається переважно за допомогою вербальних засобів, найпоширенішими з яких є модальні дієслова, уточнюючі та заперечні запитання.

Комунікативні партнери віком від 35 до 45 років, які володіють мовою свого партнера на рівні елементарного користувача, у 40% випадків під час спілкування використовують стратегію координації взаємодії. Серед вербальних компонентів найпоширенішим є використання простих речень, граматичних конструкцій, у яких поєднано час *Present Simple* з прислівником *already*, при цьому невербальні компоненти комунікації представлені питальними та стверджувальними просодичними компонентами. Комуніканти віком від 35 до 45 років, які володіють мовою свого партнера на рівні незалежного користувача, у 38% випадків використовують стратегію превентивного маніпулювання і 37% – стратегію забезпечення взаєморозуміння. Під час комунікації інформація передається переважно за допомогою вербальних засобів: уточнюючих та риторичних запитань, прислівників частоти, вказівних займенників, якісних прикметників, модальних дієслів у поєднанні з особовими займенниками, конструкцій заохочення з (*let's*), час-

тотного використання вигука прохання (*please*) тощо. Серед невербальних засобів комунікації найпоширенішими є використання просодичних компонентів комунікації.

Подружні партнери, вік котрих перевищує 45 років, які володіють мовою свого партнера на рівні елементарного користувача, у 41% випадків застосовують стратегію забезпечення взаєморозуміння, основним інструментом впливу якої є повна згода, а зміст вербального повідомлення підтверджується та збагачується застосуванням просодичних комунікативних компонентів. Серед вербальних компонентів комунікації превалюють прикметники у поєднанні з прислівниками міри і ступеня. Комуніканти, котрих яких перевищує 45 років, які володіють мовою свого партнера на рівні незалежного користувача, у 39% випадків також застосовують стратегію забезпечення взаєморозуміння. Серед вербальних компонентів частотними є модальні дієслова, вигуки, прислівники частоти та присвійні займенники.

Виходячи з особливостей розвитку сучасного суспільства, де нормою стають міжнаціональні шлюби, перспективним вважаємо дослідження взаємодії вербальних та невербальних компонентів у ситуаціях конфліктної спрямованості маритального діалогічного дискурсу, коли чоловік і дружина є представниками різних лінгвокультур.

Література:

1. Баранова С.В., Проценко О.В. Утішання у парентальному дискурсі. *Вісник Житомирського державного університету*. 2010. № 49. С. 126–129.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 342 с.
3. Белова А.Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. *Мовні і концептуальні картини світу* : збірник наукових праць. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. С. 11–16.
4. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
5. Бігарі А.А. Дискурс сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 21 с.
6. Бровкіна О.В., Баранова О. Родина vs дискурс. *Psycholinguistics*. 2019. № 25(2). С. 31–39.
7. Бровкіна О.В. Непорозуміння у дискурсі родинного спілкування: лінгвістичний аспект. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries*: Scientific monograph. Латвія : Baltija Publishing, 2022. Т. 1. С. 216–241.
8. Гридасова О.І. Особливості актуалізації стереотипних ролей в англійському сімейному конфліктному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2010. 20 с.
9. Зверева О.Г. Комунікативні стратегії сіблінгів в англійському сімейному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2014. 23 с.
10. Зимич Є.В. Структурно-семантичні і прагматичні особливості маритального діалогічного дискурсу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2011. 194 с.

11. Козяревич Л.В. Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англійської прози ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 19 с.
12. Котов М.В. Особливості взаємодії тактик кооперативного та некооперативного спрямування у ситуації спілкування англійською як лінгва франка. *Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2019. Вип. 89. С. 7–11.
13. Морозова І.І., Вакуленко А.І. Стратегії і тактики британського парентального дискурсу: історична перспектива. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2023. С. 22–28.
14. Ніколаєва С.Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
15. Почепцов Г.Г. Інформаційно-комунікативні процеси в сучасних суспільствах. Київ, 2012. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/13544>
16. Ребрій О.В. Теорія міжкультурної комунікації : конспект лекцій. Харків, 2022. 100 с.
17. Різун В.В. Теорія масової комунікації : підручник. Київ, 2008. 260 с.
18. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава, 2008. 712 с.
19. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії 85 мовної комунікації : навчальний посібник. Київ : Академія, 2010. 240 с.
20. Скобнікова О.В. Лінгвальні характеристики спілкування сиблінгів у сімейних кінотекстах. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2021. № 21. Т. 2. С. 83–87.
21. Скриннік Ю.С. Дискурсивна варіативність вербальної та невербальної поведінки мовців при зміні соціальних ролей (на матеріалі англійської мови) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2019. 23 с.
22. Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англійському дискурсі. Харків : Константа, 2006. 300 с.
23. Солощук Л.В. Теорії дискурсивної взаємодії різних кодових систем у міжкультурному аспекті. *Сучасна германістика: наукові дискусії* : тези доповідей VIII наукової конференції з міжнародною участю. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. С. 128–130.
24. Солощук Л.В. Теняєва А.О. Вербальні і невербальні аспекти сучасного англійського дискурсу закоханих. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2022. № 96. С. 42–49.
25. Солощук Л.В., Зимич Є.В. Взаємодія вербальних та невербальних компонентів комунікації у маритальному діалогічному дискурсі. *Філологія ХХІ століття: теорія, практика, перспективи* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Одеса : Одеська юридична академія, 2012. С. 100–101.
26. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї. Кременчук, 2015. 136 с.
27. Фролова І.Є. Дискурсивна стратегія як когнітивно-комунікативний феномен. Сімферополь, 2006. № 82. Т. 2. С. 207–209.
28. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як мисленнєво-комунікативний феномен. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2003. № 586. С. 33–38.
29. Шкіцька І.Ю. Маніпулятивна стратегія позитиву в українській мові : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Тернопіль, 2012. 484 с.
30. Argyle M. The anatomy of relationships: and the rules and skills needed to manage them successfully. UK, 1985. 368 p.
31. Foreign language skills statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/44913.pdf>
32. Halliday M. Current Ideas in Systemic Practice and Theory. London: Pinter, 1991. 265 p.
33. Hendrick C. & Hendrick, S. A Theory and Method of Love. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1986. 50(2). P. 392–402. DOI: 10.1037/0022-3514.50.2.392.
34. Kozlova V.V. Speech acts of control in English dominant parental discourse. *Slobozhansky scientific journal. Philology series*. Sumy, 2023. Issue 1. P. 11–16.
35. Lee J.A. Colours of love: An exploration of the ways of loving. New York, 1973. 294 p.
36. Manakin V.M. Language and Intercultural Communication. Kyiv, 2012. 288 p.
37. Partetzke M. «Lucky Strike» Sonst (wirklich) nochts? Strategies of emotionalization in advertising texts using the example of «Lucky Strike» advertising posters from the years 2002–2007. Norderstedt: Grin, 2008. 92 p.
38. Skrynnik Yu.S. Super-verbal components as discourse-forming medium for social roles. *Science and Education. A New Dimension. Philology*. 2021. 9 (74). Issue 251. P. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2021-251IX74-17>.
39. Soloshchuk L.V. The Processes of Diversification of the Non-verbal Communicative Components in the Modern English Discourse. *Cognition, communication, discourse*. 2020. № 21. P. 50–60.
40. Sorrells K. Intercultural Communication: Globalization and Social Justice. USA, 2021. 384 p.

References:

1. Baranova S.V., Protsenko O.V. (2010). Utishannia u parentalnomu dyskursi. [Consolation in parish discourse]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu*. Zhytomyr. 49. P. 126–129 [in Ukrainian].
2. Batsevych F.S. (2004). Osnovy komunikatyvnoi lnhvistyky. [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv. 342 p. [in Ukrainian].
3. Bielova A.D. (2004). Komunikatyvni stratehii i taktyky: problemy systematyky. [Communication Strategies and Tactics: Problems of Systematization] *Movni i kontseptualni kartyny svitu* : zb. nauk. pr. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. P. 11–16. [in Ukrainian].

4. Bystrytskyi Ye., Zymovets R., Proleiev S. (2020). *Komunikatsiia i kultura v globalnomu sviti*. [Communication and culture in the global world]. Kyiv: Spirit and Letter. 416 p. [in Ukrainian].
5. Bihari A.A. (2006). *Dyskurs suchasnoi anhlovnoi simi : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.04 «Hermanski movy»*. [Discourse of the modern English-speaking family: autoref. thesis for obtaining sciences. candidate degree philol. Sciences: spec. 10.02.04 «Germanic languages»] 21 p. [in Ukrainian].
6. Brovkina O.V., Baranova O. (2019). *Rodyna vs dyskurs*. [Family vs. discourse]. *Psycholinguistics*. 25 (2). P. 31–39.
7. Brovkina O.V. (2022). *Neporozuminnia u dyskursi rodyynnoho spilkuvannia: linhvistychnyi aspekt*. [Misunderstanding in the discourse of family communication: linguistic aspect. Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries: Scientific monograph]. «Baltija Publishing». 1. P. 216–241. [in Ukrainian].
8. Hrydasova O.I. (2010). *Osoblyvosti aktualizatsii stereotypnykh rolei v anhlovnomu simeinomu konfliktnomu dyskursi: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.04 «Hermanski movy»*. [Features of the actualization of stereotypical roles in the English-language family conflict discourse: PhD in Philology: specialty 10.02.04 Germanic languages]. Kharkiv. 20 p. [in Ukrainian].
9. Zvierieva O.H. (2014). *Komunikatyvni stratehii siblinhiv v anhlovnomu simeinomu dyskursi: avtoref. dys. na zdobuttia kand. filol. nauk: 10.02.04*. [Communicative Strategies of Siblings in English Family Discourse: PhD thesis for the degree of Candidate of Philology: 10.02.04.] Kharkiv. 23 p. [in Ukrainian].
10. Zymych Ye.V. (2011). *Strukturno-semantychni i prahmatychni osoblyvosti marytalnoho dialohichnoho dyskursu: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04*. [Structural-semantic and pragmatic features of marital dialogic discourse: PhD in Philology: 10.02.04.] Kharkiv. 194 p. [in Ukrainian].
11. Koziarevych L.V. (2006). *Verbalni y neverbalni zasoby empatyzatsii dialohichnoho dyskursu (na materialy anhlovnoi prozy KhKh stolittia) : avtoref. dys... kand. filol. nauk: 10.02.04*. [Verbal and Nonverbal Means of Empathizing Dialogic Discourse (on the Material of Twentieth Century English Language Prose): PhD thesis: 10.02.04.] Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
12. Kotov M.V. (2019). *Osoblyvosti vzaiemodii taktyk kooperatyvnoho ta nekooperatyvnoho spriamuvannia u sytuatsii spilkuvannia anhliiskoiu yak linhva franka*. [Peculiarities of the interaction of tactics of cooperative and non-cooperative direction in the situation of communication in English as a lingua franca]. *Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov*. 89. P. 7–11. [in Ukrainian].
13. Morozova I.I., Vakulenko A.I. (2023). *Stratehii i taktyky brytanskoho parentalnoho dyskursu: istorychna perspektyva*. [Strategies and Tactics of British Parental Discourse: A Historical Perspective]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. Kharkiv. P. 22–28. [in Ukrainian].
14. Nikolaieva S.Yu. (2003). *Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia*. [All-European Recommendations on language education: study, teaching, evaluation]. *Lenvit*. 273 p. [in Ukrainian].
15. Pocheptsov H.H. (2012). *Informatsiino-komunikatyvni protsesy v suchasnykh suspilstvakh*. [Information and communication processes in modern societies]. Kyiv. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/13544> [in Ukrainian].
16. Rebrii O.V. (2022). *Teoriia mizhkulturnoi komunikatsii: konspekt lektsii dlia studentiv osvitno-kvalifikatsiinoho rivnia «Mahistr» fakultetu inozemnykh mov*. [The theory of intercultural communication: a summary of lectures for students of the «Master's» educational and qualification level of the Faculty of Foreign Languages]. Kharkiv. 100 p. [in Ukrainian].
17. Rizun V.V. (2008). *Teoriia masovoi komunikatsii: pidruch. dlia stud. haluzi 0303 Zhurnalistyka ta informatsiia*. [Theory of mass communication: a textbook for students of 0303 Journalism and Information]. Kharkiv. 260 p. [in Ukrainian].
18. Selivanova O.O. (2008). *Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy: Pidruchnyk*. [Modern linguistics: directions and problems: Textbook]. Poltava. 712 p. [in Ukrainian].
19. Semeniuk O.A., Parashchuk V.Yu. (2010). *Osnovy teorii 85 movnoi komunikatsii: navch. posib*. [Fundamentals of the theory of language communication: a textbook]. 240 p. [in Ukrainian].
20. Skobnikova O.V. (2021). *Linhvalni kharakterystyky spilkuvannia syblynhiv u simeinykh kinotekstakh*. [Linguistic characteristics of sibling communication in family film texts]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva : naukovyi zhurnal*. 2. P. 83–87. [in Ukrainian].
21. Skrynnik Yu.S. (2019). *Dyskursyvna variatyvnist verbalnoi ta neverbalnoi povedinky movtsiv pry zmini sotsialnykh rolei (na materialy anhliiskoi movy): avtoref. dys. na zdobuttia kand. filol. nauk: 10.02.04*. [Discursive variability of verbal and non-verbal behavior of speakers when changing social roles (on the material of the English language): autoref. thesis to obtain a candidate philol. Sciences: 10.02.04]. Kharkiv. 23 p. [in Ukrainian].
22. Soloshchuk L.V. (2006). *Verbalni i neverbalni komponenty komunikatsiyi v anhlovnomu dyskursi*. [Verbal and non-verbal components of communication in the English discourse]. Kharkiv: Constanta. 300 p. [in Ukrainian].
23. Soloshchuk L.V. (2018). *Teorii dyskursyvnoi vzaiemodii riznykh kodovykh system u mizhkulturnomu aspekti*. [Theories of discursive interaction of different code systems in an intercultural aspect]. *Suchasna hermanistyka: naukovyi dyskusii. Tezy dopovidei VIII naukovo konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu*. Kharkiv National University named after VN Karazin. P. 128–130 [in Ukrainian].
24. Soloshchuk L.V., Zymych Ye.V. (2012). *Vzaiemodiia verbalnykh ta neverbalnykh komponentiv komunikatsii u marytalnomu dialohichnomu dyskursi*. [Interaction of verbal and non-verbal components of communication in marital dialogic discourse]. *Filolohiia XXI stolittia: teoriia, praktyka, perspektyvy: materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi Internet-konferentsii*. National University «Odesa Law Academy». P. 100–101 [in Ukrainian].

25. Soloshchuk L.V. Tieniaieva A.O. (2022). Verbalni i neverbalni aspekty suchasnoho anhlovnoho dyskursu zakokhanykh [Verbal and non-verbal aspects of the modern English discourse of lovers.]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. 96. P. 42–49. [in Ukrainian].
26. Stoliarchuk O.A. (2015). *Psykhohiia suchasnoi simi*. [Psychology of the modern family]. Kremenchuk. 136 p. [in Ukrainian].
27. Frolova I.Ye. (2006). *Dyskursyвна stratehiia yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen*. [Discourse Strategy as a Cognitive and Communicative Phenomenon]. Simferopol. 82. 2. P. 207–209 [in Ukrainian].
28. Shevchenko I.S., Morozova O.I. (2003). *Dyskurs yak myslennievo-komunikatyvnyi fenomen*. [Discourse as a thought-communicative phenomenon]. *Bulletin of Kharkiv National University named after V.N. Karazin*. 586. P. 33–38. [in Ukrainian].
29. Shkitska I.Yu. (2012). *Manipuliatyvna stratehiia pozytyvu v ukrainskii movi: dys. ... dokt. filol. nauk: 10.02.01*. [Manipulative Strategy of Positive in the Ukrainian Language: Doctor of Philology dissertation: 10.02.01.] Ternopil. 484 p. [in Ukrainian].
30. Argyle M. (1985). *The anatomy of relationships: and the rules and skills needed to manage them successfully*. UK. 368 p. [in English].
31. Foreign language skills statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/44913.pdf> [in English].
32. Halliday M. (1991). *Current Ideas in Systemic Practice and Theory*. London: Pinter. 265 p. [in English].
33. Hendrick C. & Hendrick S. (1986). A Theory and Method of Love. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1986. 50(2). P. 392–402. DOI: 10.1037/0022-3514.50.2.392. [in English].
34. Kozlova V.V. (2023). Speech acts of control in English dominant parental discourse. *Slobozhansky scientific journal. Philology series*. Sumy. Issue 1. P. 11–16. [in English].
35. Lee J.A. (1973). *Colours of love: An exploration of the ways of loving*. New York. 294 p. [in English].
36. Manakin V.M. (2012). *Language and Intercultural Communication*. Kyiv. 288 p. [in English].
37. Partetzke M. (2008). «Lucky Strike» Sonst (wirklich) nochts? Strategies of emotionalization in advertising texts using the example of «Lucky Strike» advertising posters from the years 2002–2007. Norderstedt: Grin. 92 p. [in English].
38. Skrynnik Yu.S. (2021). Super-verbal components as discourse-forming medium for social roles. *Science and Education. A New Dimension. Philology*. 9 (74). Issue 251. P. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2021-251IX74-17>. [in English].
39. Soloshchuk L.V. (2020). The Processes of Diversification of the Non-verbal Communicative Components in the Modern English Discourse. *Cognition, communication, discourse*. № 21. P. 50–60. [in English].
40. Sorrells K. (2021). *Intercultural Communication: Globalization and Social Justice*. USA. 384 p. [in English].

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. Coppola E. Paris can wait [Electronic source]. Mode of access: https://www.scripts.com/script/paris_can_wait_15605 (Last accessed: 24.02.2024).
2. Delpy J. 2 Days in New York [Electronic source]. Mode of access: <https://www.amazon.com/Days-New-York-Julie-Delpy/dp/B008PZ69NE> (Last accessed: 11.04.2024).
3. Delpy J. 2 Days in Paris [Electronic source]. Mode of access: https://www.scripts.com/script/2_days_in_paris_1602 (Last accessed: 21.02.2024).
4. Kasdan L. French Kiss. [Electronic source]. Mode of access: https://www.scripts.com/script/french_kiss_8582 (Last accessed: 25.02.2024).
5. Linklater R. Before Sunset [Electronic source]. Mode of access: https://www.scripts.com/script/before_sunset_3823 (Last accessed: 18.02.2024).
6. Linklater R., Hawke E., Delpy J. Before Midnight [Electronic source]. Mode of access: <https://dokumen.tips/documents/before-midnight-screenplay-by-richard-linklater-screenplay-by-richard-linklater.html?page=1> (Last accessed: 15.02.2024).
7. Steel D. Kaleidoscope. [Electronic source]. Mode of access: <https://www.amazon.com/Kaleidoscope-Novel-Danielle-Steel/dp/0440201926> (Last accessed: 03.08.2023).